

Maskers van Schaamte

Peter van Beek

*'Een subliem beschreven hellevaart
die nog lang bij de lezer blijft nasmeulen.'*

Robert Haasnoot

inkijkexemplaar

Peter van Beek

**Maskers
van
Schaamte**

Eerste druk 2025

Copyright tekst © Peter van Beek

OMSLAG

Vormgeving ProBeeld | Ambilicious

BINNENWERK

Vormgeving Ambilicious Studio

Redactie Inanna van den Berg | Ambilicious

Copyright © 2025 Ambilicious, Breda

ISBN 978-94-93366-40-4 | NUR 301

www.ambilicious.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Maskers van Schaamte

Ambilicious Breda | Kalmthout

Het bleek alles niet opgewassen tegen die éne
zekerheid, dat zijn leven mislukt was en nooit
meer in orde zou komen.

Van Oudshoorn, J. (1914) *Willem Mertens' Levensspiegel*.
W.L. & J. Brusse's Uitgeversmaatschappij.

(...) den Dood, die alles tot niets maakte in
zwijgende onvermijdelijkheid.

Aletrino, A. (1891) *Zuster Bertha*. W. Versluys.

Doodstijdingen

Mijn vader stierf aan een gescheurde lichaamsslagader en liet een vermogen na.

Ik zegde mijn baan – dertig jaar ambtenaar bij een kleine gemeente – al een dag na zijn dood op, zonder de verplichte opzeggingstermijn van drie maanden in acht te nemen. Het onvermijdelijke afscheidsfeestje liet ik voor wat het was. Eindelijk hoefde ik nooit meer verplicht onder de mensen te komen.

Twee maanden later – ik had inmiddels een ander huis gekocht – hamerde iemand op de deur, met felle slagen van de stalen klopper. Ik trok de voordeur open, het was Naomi Loveling, een ex-collega. Ze was doornat en haar vaalwitte gezicht leek gekrompen, haar huid spande om de jukbeenderen als een gedroogde dierenhuid. Vanaf de hoeken van haar smalle bovenlip - iets donkerder dan haar gelaat - drupte regen in haar hals.

‘Ik kom een cadeaubon brengen.’ Haar stem was schril. Ze tuitte haar lippen en ik dacht onmiddellijk aan de snuit van de veldmuis die iedere avond over mijn vloer trippelde, terwijl ik wijn of whisky dronk en mijmerde over mijn nieuwe leven.

Ik stak alvast mijn hand uit om de envelop in ontvangst te nemen.

‘Mag ik even binnenkomen?’ De woorden kwamen diep uit haar keel alsof ze vanuit haar borst omhoog geperst werden. Ze ademde diep in en ik hoorde haar longen piepen. ‘Ik heb het koud.’

Ik hield mijn adem in en staarde in haar strakke gezicht dat op een masker leek.

‘Waarom wil je naar binnen?’

‘We kennen elkaar al zo lang. Op de middelbare school hebben we zelfs een soort verkering gehad, weet je nog?’ Ze lachte hikkend.

De huid onder mijn hoofdharen begon te jeuken en mijn handen werden klam. Ik voelde hartkloppingen, net zoals die zomerse middag dat ze voor de zevende keer – ik hield dat in de eerste klas van het gymnasium bij in een schriftje – met me had afgesproken. Ze had me hard op mijn mond gekust en in mijn onderlip gebeten die onmiddellijk begon te bloeden. Ik had de smaak van roest op mijn tong geproefd en een klodder speeksel uitgespuugd, vermengd met bloed. Er spetterden spatten op haar blouse.

Jeuk leek tot onder mijn schedel door te dringen.

‘Vijf minuten.’ Ze hield haar hoofd schuin en glimlachte haar scheve tanden bloot. Haar gebit leek op dat van een ezel: lange tanden, met bruine, verticale streepjes op het verweerde glazuur.

Ik weet niet wat me bezielde en zei: ‘Vooruit dan maar.’ Om haar ruimte te geven stapte ik opzij.

De gang naar de woonkamer was smal en donker. Het waren zes stappen tot de woonkamerdeur, de deurknop zou ik inmiddels blind kunnen vinden.

Ik drukte de kruk naar beneden, de geur van overjarig vocht drong mijn neusgaten binnen.

Ze stapte voor mij langs. Een luchtstroompje streek langs mijn neus. Ze rook naar vochtige vaatdoek, vermengd met een geur van dezelfde haarshampoo die mijn moeder vroeger gebruikte, eiershampoo van Palmolive.

‘Heb je het huis gemeubileerd gekocht?’ Haar stem raspte en ze keek de kamer in, waarbij ze om haar as draaide.

‘Waarom wil je dat weten?’ De vraag ergerde me, ze leek een impliciet, negatief oordeel uit te spreken. Ze had overigens gelijk:

de schamele meubels uit mijn verkochte arbeiderswoninkje had ik voor een habbekrats aan een opkoper verkocht, behalve mijn boeken, maskers en kleding. Snuisterijen had ik allang de deur uitgedaan en ook het antiek van mijn vader wilde ik niet in huis. De oude meubels had ik verkocht aan een anti-quair.

Ook Herbert, mijn oudere broer, had geen belangstelling voor de inboedel. ‘Allemaal foute herinneringen,’ zei hij, ‘gooi die troep maar weg.’ Hij wilde zelfs geen cent van de toch aanzienlijke erfenis. ‘Ik ben al miljonair.’

‘Het is een bijzonder interieur,’ zei Naomi. ‘De decoratieve klok maakt de kamer authentiek. En die grijnzende mombakkesen zorgen voor een speciale sfeer. Wat een enge maskers.’ Ze wees met een wijsvinger naar de wand waar de levensechte, latex maskers hingen.

De keuze van de bijvoeglijke naamwoorden verried opnieuw een negatieve connotatie en ergernis borrelde in mijn borst op; belachelijk uiteraard, wat kon mij het schelen wat haar mening over het bij de koop inbegrepen meubilair was, dat vooral bestond uit ouderwetse eikenhouten fauteuils en een leren bank – de bekleding tot op de draad versleten.

‘Waar gebruik je die maskers voor?’

Het voelde alsof ik met mijn handen schrikdraad vastpakte, ik maakte onverwachte, schokkende bewegingen met mijn handen.

‘Houd je van carnaval? Daar vind ik je helemaal geen type voor. Ik zie nu ook dat het allemaal vrouwenmaskers zijn, op één na.’ Ze wees met haar slanke wijsvinger naar de mannelijke mom en zweeg een paar secondes. Ik keek naar de maskers. De vrouwen waren sletterige types met veel te volle lippen en te grote ogen, zwaar opgemaakt. Ze waren allen jong, met verschillende haardrachten en kleuren. Eén was er kaal.

‘Geil je daarop? Een haarloze vrouw?’ Naomi’s stem klonk opgewonden. ‘Denk je dat ze ziek is en haar haren verloren heeft? Het meest nieuwsgierig ben ik naar dat ene mannenmasker. Is hij dominant over de vrouwen?’

Ik zweeg.

‘Mag ik er een opzetten?’

Ik schudde mijn hoofd. Niemand mocht de moms gebruiken, alleen ik, eigenaar van de maskers, bestemd voor bijzondere diensten tijdens fantasieën die in mijn dromen verschenen.

‘Heb je een geheim leven?’ vervolgde ze haar vragenreeks. ‘Stiekem rondlopen met zo’n mombakkes en mensen de stuipen op het lijf jagen? Een Halloween-freak die op een regenachtige avond door donkere straten struint?’ Ze lachte.

‘Het lijkt mij wel wat om dat een keer samen te doen. Schrikken voorbijgangers, of lachen ze alleen? Word je uitgescholden voor idioot? Bellen mensen de politie? Misschien proberen sommigen het masker van je gezicht te rukken. Volgens mij is het zelfs strafbaar om met een verborgen gezicht rond te lopen.’

‘Je hebt er niets mee te maken, ik gebruik ze helemaal niet, ze hangen daar gewoon, meer niet.’

Naomi lachte als een chimpansee, met hoge, snelle klanken. ‘Ik geloof je niet, niemand hangt maskers aan de muur.’

‘Ik wel.’

Ze spreidde haar armen – de zin daarvan ontging me – en ze leek een moment op een duistere engel, donker tegen de lichtere wand. Ze trok zonder het mij te vragen haar kletsnatte regenjas uit en drapeerde die, terwijl ze voorover boog, zorgvuldig over de mand met openhaardhout alsof het vod in een dure modezaak gekocht was. Ze droeg een slecht passende pantalon, haar billen waren plat en vormloos als die van een graatmagere vrouw.

‘Een vuurtje zou hartverwarmend zijn.’ Ze draaide zich om

en met gebogen vingers stak ze het slierterige hoofdhaar achter haar oren. Haar slanke hand en ringloze vingers leken niet bij haar te passen: ze waren opvallend welgevormd. Ze keek me aan. 'Je ziet er trouwens uitgerust uit, de vrije tijd doet je goed. Wat doe je de hele dag? Wandelen? Lezen? Naar de stad gaan?'

Ze staaarde naar me en slikte. Met beide handen streek ze over haar vlakke borst, waarschijnlijk om haar handen te drogen, die nog nat waren van de regen, vermengd met zweet, want ik was er zeker van dat ze transpirerende handen moest hebben.

'Sprakzaam ben je niet. Wist je dat ik er meer dan een uur over gedaan heb om hier te komen? Eerst met de bus en daarna een wandeling van bijna drie kwartier.'

'Ik heb je niet gevraagd om me te bezoeken.' Ik zette een stap naar de salontafel, greep het pakje sigaretten en pulkte er een Caballero uit. De aansteker viste ik uit mijn broekzak en ik stak de sigaret aan. Terwijl ik inhaleerde, werd ik licht-duizelig zoals altijd als ik urenlang niet gerookt had.

'Ik wilde je graag zien.' Haar mond bleef openstaan als in een kramp, de tong gleed langs haar lippen.

'En je hebt een cadeaubon voor me.'

'Die zou ik bijna vergeten.' Ze bukte zich en voelde in de zak van haar jas. 'Hier heb ik hem.' Ze stak de envelop triomfantelijk omhoog alsof ze een prijs gewonnen had. 'Alsjeblieft.'

Ik pakte de verfromfaaide envelop uit haar hand, nam een trek van de sigaret en legde de bon op tafel. Er zat een ongestempelde postzegel op de envelop.

'Je mag best kijken hoeveel geld we ingezameld hebben. Het is een aardig bedrag.'

'Dat doe ik later vandaag wel. Waarom heb je de envelop niet gewoon gepost?'

Ze haalde haar schouders op. 'Niemand op kantoor hoeft te

weten dat ik de envelop persoonlijk wilde brengen. Dat leek me beter. Daarom heb ik een postzegel gepakt uit de la van de administrateur en die in het zicht van mijn naaste collega's opgeplakt. Ik heb tegen mijn huisgenoot gezegd dat ik naar de stad zou gaan om een nieuwe jas te kopen.' Haar ogen glommen. 'Dat is een goed alibi.'

'Alibi?' bracht ik uit. 'Waarom zou je een dekmantel nodig hebben?'

Ze zweeg.

Na een paar minuten vroeg ze: 'Waarom was je niet op je eigen afscheid? Het was gezellig, zelfs Baps liep stralend rond. Ik geloof dat ze een nieuwe jurk aangeschaft had, van een bekende confectiezaak.'

Het interesseerde me niet en ik nam nog een hijs van de sigaret. Waarom heb ik haar binnengelaten? Mensen zijn voor mij als steekmuggen in een zomernacht: irritant en vasthoudend. Het liefst wijs ik iedereen af. Soms ben ik echter hopeloos angstig en durf ik iemand niet uit mijn leven te bannen. Waren mensen maar lastige muggen die ik kon doodslaan voordat ze het bloed uit mij zogen. In mijn verbeelding pakte ik de bijl uit de schuur en sloeg Naomi met al mijn kracht op haar hoofd. Haar schedel kraakte als het hoofd van Eggeric uit de *Karel ende Elegast* en ze zakte op haar knieën alsof ze voor me knielde. Het staal van de bijl was diep in haar hoofd gedrongen, haar gezicht leek op dat van *De schreeuw* die ik in het Nationaal Museum van Oslo had gezien, maar het was niet háár verwrongen en wanhopige gelaat dat ik zag. Ik was het die in doodsangstige kramp mijn handen over mijn oren en op mijn wangen drukte. Ik weet nog dat ik in Oslo minstens een kwartier naar het doek heb gestaard, het was mijn leven dat Edvard Munch uitgebeeld had: eenzaamheid, beklemming en radeloosheid.

‘Waar denk je aan?’

‘Dat houd ik liever voor me.’ Mijn ademhaling was snel en oppervlakkig, op mijn borst voelde ik benauwdheid.

We zwegen.

Ik hoorde het suizen van de trein die ieder half uur op kilometers afstand zacht hoorbaar was, vooral tijdens een noordwestelijke wind. Het was het enige onnatuurlijke geluid dat in mijn nieuwe huis, een voormalige boswachterswoning, doordrong, maar het lichte zoemen was niet hinderlijk. Daarvoor was het te zacht en te gelijkmatig.

‘Vincent is vorige week voor een vrachtwagen gestapt.’ De doodstijding schilde uit haar strakke mond, waarna onderen bovenlip opnieuw in een smalle streep veranderden. Ze gebruikte het woord ‘gestapt’ en niet gesprongen wat meer voor de hand zou hebben gelegen. Wie stápt er nu voor een vervoermiddel?

‘Ze moesten hem van de weg schrapen, behalve zijn hoofd dat tegen een transformatorhuisje was gebotst, de ogen wijd opengesperd. Dat heb ik van een kennis die bij de politie werkt.’

‘De details hoef ik niet te weten.’ Ik voelde dat mijn gezicht begon te gloeien alsof alle warmte uit mijn lijf via mijn gelaat een uitweg zocht.

‘De begrafenis was afgelopen maandag. Heb je geen kaart gekregen?’

Ik schudde mijn hoofd. Post krijg ik alleen van overheidsinstanties, zoals de gemeente en de belastingdienst. Een persónlijke brief ontving ik lang geleden van mijn moeder die zich beklaagde dat ik haar nooit opzocht in de kliniek, waar ze sinds mijn zestiende was opgenomen wegens psychiatrische klachten. Ik heb nooit willen weten welke geestelijke ziekte mijn moeder al tientallen jaren aan de inrichting gekluisterd hield.